

Kasvintuotannon osasto
Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Pvm/Datum/Date
25.11.2022

Viite
MMM 1567/06.01/2019

MUISTIO

KASVINSUOJELUN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS

Aika **25.11.2022 klo 9:00–11:00**

Paikka Ruokavirasto, (Mustialankatu 3, 00790 Helsinki)
Kokous pidettiin Ruokavirastossa sekä Teamsin välityksellä

Osallistujat Paikalla:
Jarkko Hantula (Luke), Aleksi Nurmi (MMM), Johanna Santala (Ruokavirasto), Marja Savonmäki (MMM, puheenjohtaja), Marja Suonpää (Tukes), Kim Tilli (Ruokavirasto, siht.), Eeva-Liisa Terhonen (Luke)
Etäyhteyksin:
Heli Anttila (Tukes), Anu Islander (Metsäteollisuus), Marja Jalli (Luke), Kaija Kallio-Mannila (Tukes), Riikka Knaapi (MMM), Anni Kymäläinen (Kemianteollisuus), Tuula Mäki-Valkama (Ruokavirasto), Tomi Pousi (Kauppapuutarhaliitto), Jari Poutanen (Ruokavirasto), Veli-Pekka Reskola (MMM), Hanna Skogster (Kauppapuutarhaliitto), Timo Tolonen (Metsäteollisuus), Mika Virtanen (MTK)

ASIALISTA

1. Kokouksen avaus, asialistan hyväksyminen 09:00–09:05
2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen 09:05–09:10
3. Tomaatin ruskokurttuvirus 2022 Jari Poutanen (Ruokavirasto) 09:10- 09:40

Merkittäviä määriä maahantuonnin tai tuotannon tuhojia ei tänä vuonna ole ollut.

Ruskokurttuvirus ToBRFV on erittäin merkittävä tuhoaja EU:ssa tällä hetkellä. Sen pääasialliset isäntäkasvit ovat tomaatti ja paprika. Euroopan ja Välimerenmaiden kasvinsuojelujärjestön EPPO:n (<https://gd.eppo.int/taxon/TOBRFV>) levinneisyyskartoista näkee tämän

Kasvintuotannon osasto
Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Pvm/Datum/Date
25.11.2022

Viite
MMM 1567/06.01/2019

hetkisen esiintymisen eri puolilla maailmaa. Suomessa on tänä vuonna todettu kaksi esiintymää. Molemmat esiintymät ovat pieniä, kausiviljelmiä ja ne löytyivät tavanomaisen ruskokurttuviruskartoituksen yhteydessä otetuista näytteistä. Kasvustot olivat oireettomia. Löydösten perusteella aloitettiin jäljitys, jonka tavoitteena oli selvittää viruksen leviämisreitti viljelmälle ja mahdollisesti muille viljelmille. Jos leviämisreitiksi todettaisiin siemenenä, se voisi johtaa jopa EU:n laajuiseen takaisinvetoon. Jäljitys ulottui yhteensä 19 siementen jälleenmyyjälle tai viljelmälle, jossa oli samoista siemenieristä kasvatettuja kasvustoja. Sekä kasvustoista että siemenistä otettiin kattavat näytteet.

Ensimmäisessä esiintymässä viruksen leviämisreitti ei selvinnyt. Siemenenää ei kuitenkaan pidetä leviämisreitinä. On mahdollista, että virus on levinnyt kasvualustan kautta, koska viljelmällä nykyinen kasvusto oli istutettu vanhaan kasvualustaan. Toisessa esiintymässä viruksen leviämisreitiksi osoittautui itse kerätyt tomaatin siemenet. Viljelijä oli kerännyt siemeniä aiempina vuotena omalta viljelmältä, joista oli kasvattanut kasvuston. Kylvämättömiä siemeniä voitiin tutkia laboratorioissa ja niistä todettiin virusta.

Määrättävissä torjuntapäätöksissä torjuntatoimenpiteet tähtäävät taudin hävittämiseen sekä sen leviämisen estämiseen. Toimenpiteitä ovat mm. rajoitukset tilojen käytössä sekä saastuneiden kasvien tai sadon siirtämisessä ja desinfiointitoimet.

Mikäli ruskokurttuvirusta löydettäisiin suuremmalla viljelmällä, viljelmällä, joka toimittaa sadon pakkaamoon tai taimituottajalla, toimenpiteet olisivat huomattavasti merkittävämmät.

Kasvihuonevihannekset ovat Suomessa taloudellisesti hyvin merkittäviä. Vaikka tomaattiviljelmien määrä vähenee, tehokkuuden kasvaessa kokonaissatomäärässä ei näy muutosta. Tästä syystä Ruokavirasto tekee huomattavan paljon tarkastuksia ja ottaa näytteitä tomaatin ja paprikan tuotannon kasvinterveyden turvaamiseksi. Lainsäädännön tavoitteena on, että vuosittaisilla kartoituksilla todettaisiin 95 %:n luotettavuudella, mikäli 1 %:lla viljelmistä esiintyisi ruskokurttuvirusta. Tavoite on kova ja erittäin vaikea toteuttaa nykyresursseilla. Kuitenkin ruskokurttuviruskartoituksen luotettavuus saadaan jo ensi vuonna nostettua hyvin lähelle 95 %:a.

Kasvintuotannon osasto

Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Pvm/Datum/Date

25.11.2022

Viite

MMM 1567/06.01/2019

Lainsäädäntö ja tarkastus tuskin kuitenkaan ratkaisevat ruskokurttuvirusongelmaa, vaan niillä ostetaan lisää aikaa, ennen kuin lajikejalostus tuottaa taudille kestäviä lajikkeita. Ruokavirasto kuitenkin näkee, että tämän ja tulevien kasvihuonevirusongelmien varalta olisi hyvä, jos jonkinlainen hanke selvittäisi vihannespakkaamojen kasvinterveysriskien vähentämistä. Tähän ei kuitenkaan Ruokavirastolla ole mahdollisuutta nykyresursseilla ja -osaamisella.

Keskustelua: Ruokaviraston resurssit eivät tule riittämään kaikkeen mitä säädökset edellyttävät valvonnan tekevän. Kartoitettavia tuhoajia on paljon eri tuotantosektoreilla, eikä kartoituksia juurikaan enää korvata EU:n taholta.

Ruskokurttuvirustapauksiin on tartuttu ja taudin kartoituksia on tehty kiitettävästi eri jäsenmaissa. Mietittiin, mitkä ovat mahdollisuutemme toimia, jos tauti yleistyy viljelmille ja leviää esimerkiksi taimituotantoon. Lisäksi pitää muistaa tomaatin taimien vienti Norjaan. Ensi vuonna testataan jokaisen taimituottajan ensimmäinen taimierä, resursseja samaan ei jatkossa kuitenkaan taida olla. Siementen testaamisen sijaan testataan näistä tuotetut taimet. Syy on se, että testit tuhoavat siemenet, jotka ovat kalliita. Lisäksi tomaatteja vartetaan, eli pitäisi testata molemmat – sekä perusrunko että vartettava taimi.

4. Avoin Tieto -järjestelmän esittely Jari Poutanen (Ruokavirasto) 09:40–09:47

Avoin tieto löytyy Ruokaviraston analytiikkaportaalista <https://avointieto.ruokavirasto.fi/#/kasvi/kate-valvonta>. Portaalissa on kaksi raporttia (eri välilehdillä): 1) Rajatarkastusasemat (BCP) ja valvontapisteen (CP) ja 2) Kasvipassi ja ISPM 15.

Ensimmäisellä raportilla voi nähdä Suomen kasvinterveystarkastuksiin hyväksytyt rajatarkastusasemat (Border Control Post, BCP) ja hakemuksesta nimetyt viralliset valvonta- eli tarkastuspisteet (Control Point, CP), joille tuotteita voidaan siirtää rajalta tarkastusta varten. Tiedot ovat aina ajan tasalla ja niitä voi suodattaa esimerkiksi sallittujen tuotteiden mukaan. Lainsäädäntö edellyttää tietojen julkaisemista ja Ruokavirasto on toteuttanut julkaisun näin. Virallista valvontapistettä haetaan Ruokavirastolla olevan sähköisen lomakkeen kautta. Nimeämisen tekee MMM. Karttaikkunassa näytetään sijainnit joko koordinaattien tai osoitteen perusteella.

 Kasvintuotannon osasto
 Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

 Pvm/Datum/Date
 25.11.2022

 Viite
 MMM 1567/06.01/2019

Toisella raportilla näytetään kaikki ISPM 15 -merkin ja kasvipassin käyttöoikeudelliset toimijat. Tiedot päivittyvät suoraan rekisteristä. Näiden tietojen julkaisutarve on tullut asiakkailta. Numeron perustella voi tarkistaa, kuka on myöntänyt kasvipassin ja siten vastaa tuotteiden turvallisuudesta. Toisaalta osa toimijoista haluaa etukäteen selvittää, keillä alueen yrityksistä pystyy tuottamaan ISPM 15 -vaatimukset täyttävää pakkausmateriaalia. Karttaikkunassa näytetään sijainnit kunnan keskipisteen mukaan, koska osa toimijoista ovat toiminimiä. Tarkastuksilla myös hyödynnetään ko. raportteja, koska tietoja voi helposti tarkastella niistä myös puhelimella.

Keskustelua: Mahdollisuus hakea virallista tarkastuspistettä määränpäälle on hyvä järjestelmä, sillä se mahdollistaa tarkastukset perillä ilman ylimääräisiä purkuvaiheita. Kaiken tuontitavaran tarkastaminen rajalla ei olisi ollut mahdollista, joten tarkastuspisteet ovat palvelleet sekä tuontia että tarkastustyötä. Tulevaisuudessa meillä tullee olemaan avoimessa tiedossa paikkatietoa kartoituksista ja ehkä näitä olisi mahdollista joskus yhdistää Luken tietojen kanssa?

5. Puutarha-, vilja- ja öljykasvien kasvintuhoojaesiintymät 2022

Marja Jalli (Luke)

09:45–10:15

Pelto- ja puutarhasektorilla on melko vähän pitkäaikaisseurantaa tuhoajatilanteesta. Viime kasvukaudella ei ollut mitään dramaattisia kokemuksia tuhoojien osalta. Alkukesä oli viileä, mutta lämpösummaa kertyi kuitenkin kesän edetessä. Pääosin sateet olivat vähäisiä lukuun ottamatta Pohjanmaata.

Tuholaiset peltokasveilla: ohrakirppoja esiintyi keväällä runsaasti, mutta viljat kestävät vioitukset suhteellisen hyvin. Kahukärpäsiä todettiin vielä syksylläkin. Varsikirpat olivat paikallisina ongelmina varsinkin Varsinais-Suomessa. Öljykasvien ongelmat – kuten kirpat, rapsikuoriaiset - olivat vähäisiä. Kaalikoitakin näkyi vähemmän. Kirpat olivat runsaita loppukesällä, mikä voi lisätä painetta torjuntaan ensi vuonna. Rapsipistiäisen toinen sukupolvi vioitti lähinnä syysöljykasveja syöden kasvit lehdettömiksi. Härkäpupupiilokas oli viime vuotista runsaampi ja näyttäisi vakiinnuttaneen asemansa Suomessa. Vioituksia havaittiin Varsinais-Suomessa, Uudellamaalla sekä Hämeessä. Onnistuneesta talvehtimisestä nähtiin merkkejä.

Kasvintuotannon osasto

Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Pvm/Datum/Date

25.11.2022

Viite

MMM 1567/06.01/2019

Sokerijuurikas: poikkeusluvalla tehty Gruiser/Gaicho -torjunta (siemenen peittäus) suoja- aluksi juurikaskirpalta, mutta elokuulla vioitusta voitiin kuitenkin todeta hieman. Pel- toluteita esiintyi tavanomaisia keskimääräisesti. Juurikaskärpästä ja gammayökköstä ei juurikaan löytynyt.

Porkkanakemпин esiintyminen oli normaali ja porkkanakärpänenkärpänen niukka. Mansi- kalla todettiin paikallisesti ripsiäisvioitusta. Vattukuoriaisia esiintyi runsaasti samoin kuin marjaluteita.

Rikkakasvit: jauhosavikka on yleinen, kylänurmikka yleistynyt kevätiljoissa. Ohdakkeet ja valvatit ovat runsastuneet. Kananhirssi, jos se huomataan ajoissa, saadaan pidettyä kurissa hyväkuntoisessa viljakasvustossa. Kaikki eivät tosin tunne lajin tuntomerkkejä oraina.

Kasvihuone: Ruosteäkämäpunkki tomaatilla on yleistynyt varsinkin Pohjanmaalla. Tomaat- tikasveja rokotetaan pepinovirusta vastaan lievällä viruskannalla vakavampien tautien vält- tämiseksi.

Peruna: ei mitään erityistä tautiongelmia; perunaseittiä hieman Pohjois-Pohjanmaalla. Sa- don lajittelun jälkeen tiedetään tilanne tarkemmin. Lajittelussa löytyvät myös matokaarivi- ruksen vioittama sadon osa. Rikkakasveista pelto-orvokki, valvatti ja pelto-ohdake ovat yleistyneet tehokkaiden torjunta-aineiden puuttuessa. Kirvaa oli kohtuullisissa määrin al- kukaudesta.

Peltokasvien taudit: kasvukaudella oli aluksi kuivaa ja viileää > ruosteita ei ollut, härmää kuitenkin, varsinkin ohralla. Sateiden alettua taudit hieman yleistyivät, kuten laikkutaudit. Torajyvää todettiin paikoin rukiilla, mutta viljojen toksinitasot olivat yleensä kuitenkin al- haiset. Palkokasveilla, kuten härkäpavulla oli lehtipoltetta ja herneen tyvitauteja todettiin lyhyen viljelykierron lohkoilla.

Keskustelua: Pantahainän esiintymisestä todettiin, ettei sitä ollut runsaasti. Kasvukausi oli normaalia perempi sekä tautien että tuholaisien osalta. Myöskään metsäsektorilla ei ruos- teita juurikaan ollut.

6. Metsätuhot 2022, Jarkko Hantula (Luke)

10:15–10:45

Kasvintuotannon osasto

Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Pvm/Datum/Date

25.11.2022

Viite

MMM 1567/06.01/2019

Juurikäävät: tyvitervastauti/männyn juurikäpä, Pohjois-Pohjanmaalta löytyi uusia pesäkeitä 2, eli esiintyy rannikolla myös pohjoisempana. Kuusen juurikäpä: torjutaan lakisääteisesti, mutta tuhot ovat kuitenkin taloudellisesti merkittäviä – arvio noin 50 miljoonaa euroa vuodessa. Asian tiimoilta käynnissä TyviTuho-hanke.

Mesisieni: Itiöemäntuotanto vähäistä – vähäisempi itiölevintä. Mesisieni on osittain muiden sienten seuraaja. Saaristossa se voi tappaa paljon isojakin puita.

Kaarnakuoriaiset: kuusella kirjanpainaja ja sen aiheuttama puustokuolleisuus on runsastunut. 2021 latvavauriot olivat pääosin kuusentähkirjaajatuoja, tänä vuonna vähemmän. Vauriot altistavat kuitenkin kirjanpainajalle. Lämpö ja kuivuus altisti erityisesti kirjanpainajatuhoille – myös metsän sisällä. Kirjanpainaja on vallannut Lapinjärven geenivarametsänkin. Projekteja (PREPARE ja MetuKka #HiilestaKiinni) on meneillään näiltä tuhoilta suojautumiseen. Hakkuuilmoitukset ja kirjanpainajaseuranta osoittavat populaation ja tuhojen olevan suurimpia Kaakkois-Suomessa.

Metsätuholain toimivuus ja arvio kirjanpainajan 2. sukupolven aikuistumisesta: Tuhot jatkunevat, sillä sukupolvia on nyt syntynyt kaksi ja lisäksi sisarsukupolvi, aiemmin yleensä vain yksi ja sen lisäksi mahdollinen sisarsukupolvi.

Havuparikas on piilevä sieni isäntäkasvissa > tautina etelänversosurma. Sieni elää usein oireettomana > stressi laukaisee tuhot (kuivuus ym.), näkyy vuosikasvainten kuolemana. Leviää itiöillä. Tauti esiintyy lähinnä etelärannikolla, ei juuri sisämaassa. Okakaarnakuoriainen ja havuparikas näyttävät esiintyvän usein yhdessä.

Versosurma: tuoretta tartuntaa vähäisessä määrin Pohjois-Pohjanmaalla, etelässä erittäin vähän.

Versosurma v. havuparikas: versosurma eli surmakka tappaa oksankärkiä alkukesästä, havuparikas myöhemmin. Surmakka tappaa kärkisilmun ja edellisen vuoden versoa, havuparikas kuluvan vuoden versoa. Havuparikkaan jäljiltä neulaset ovat tummatyvisiä, surmakan osalta eivät. Surmakka värjää puun kuoren alta keltaiseksi. Tunnistus vaatii viljelyä ja mikroskopointia.

Kasvintuotannon osasto

Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Pvm/Datum/Date

25.11.2022

Viite

MMM 1567/06.01/2019

Tervasroso: esiintyy yleisesti koko maassa. Pohjois-Suomessa on haittaa nuorille männiköille, oireet nuorissa kasvaimissa. Leviää männystä toiseen tai väli-isännän kautta. Pohjois-Pohjanmaalla on esiintynyt männystä mäntyyn tarttuvan muodon tuoretta tuhoa.

Muut ruostesienet ja koivun lehtitaudit: männynversoruoste; myös etelän sateettomilla alueilla. Pohjois-Pohjanmaalla esiintyi koivun lehtilaikkuja.

Kuusenruosteet: kuusensuopursuruostetta esiintyi paljon pohjoisessa. Kuusentuomiruoste oli runsas Oulun lähistöllä. Kuusenkultaruostetta keväällä paikoin runsaana.

Siperianpihdalla todettiin Lounais-Suomessa vaurioita ja kuolleisuutta, mutta syy ei ole vielä selvillä.

Myyrät: vuonna 2022 oli niukasti myyrätuhoja, kannat huipussa tai kasvussa lännessä ja Pohjois-Karjala – Kainuu -akselilla.

Tuomenkehrääjäkoi -esiintymät olivat runsaita. Havununna on lisääntynyt keskiseen Suomeen asti, muttei ole vielä tuhon aiheuttaja (tuho=tappaa puut).

Mäntypistiäinen: VMI (valtakunnan metsien investointi) osoittaa runsastumisen merkkejä. Tähtikudospistiäinen on esiintymisalueillaan Yyterissä seurannassa. Saarnipistiäinen jatkaa tuhojen tekoa, mutta sen loisetkin vähentänevät tuhoja. Tänä vuonna oli poikkeuksellisesti samaan aikaan aikuisia ja toukkia. Mustakoro: ongelma Pohjois-Savossa, ilmoitusten perusteella.

Hirvivahingot: hirvikanta on laskussa ja siten korvattavat vahingot ovat vähentyneet. 99 % vahingoista hirvi on aiheuttajana, enenevästi kuitenkin valkohäntäkauris. VMI:ssä on tilasto kannanvaihtelusta ja tuhoista. Pienet hirvieläimet: Lounais- ja Etelä-Suomessa, Keski-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla.

Muita havaintoja: harmaakaristetta ei todettu Pohjois-Pohjanmaalla. Pajujen ruskettuminen lienee yhteydessä hyönteisten syöntivaurioihin. Vaahterantäplätauti yleinen etelässä. Vaurioita ytimennävertäjästä puun varastointipaikkojen lähellä. Pihlajanmarjakoita oli niukasti.

Kasvintuotannon osasto

Kasvinterveys- ja lannoiteyksikkö

Pvm/Datum/Date

25.11.2022

Viite

MMM 1567/06.01/2019

Keskustelua: Pahimpina uusista tuhojista nähdään havuparikas ja kirjanpainaja. Puutavarat tulee poistaa ajoissa metsästä tuhojen minimoimiseksi. Pienistä hirvieläimistä päästään suurelta osin eroon, jos ei ruokita ylenmääräisesti ja tämä taas riippuu poliittisesta tahdosta. Tuhojaparista havuparikas/okakaarnakuoriainen kuoriainen on enemmän sekundäärinen. Tutkimus näistä käynnistyi tuohavainnoista ja tuhomekanismeista tarvitaan edelleen tutkimusta.

Saksa oli lähettänyt Kiinaan kirjanpainajan vaivaamaa puuta ja tämä palautui Suomeen. Pohdiskelussa olisiko tämä kirjanpainaja erilainen kuin meidän lajimme/kantamme todettiin, ettei tämä olisi uhka Suomelle. Kirjanpainaja ei esiinny kuolleessa puussa, eli rungot eivät ole uhka, jos kaadetut puut eivät ole olleet vihreitä.

7. Muut asiat	10:45–10:55
Muita asioita ei ollut.	
8. Kokouksen päättäminen	10:55–11:03